

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto - \$6.00
Za pol leta - \$3.00
Za New York celo leto - \$7.00
Za inozemstvo celo leto - \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CHelsea 3-3878

Entered as Second Class Matter September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879

TELEFON: CHelsea 3-3878

NO. 173. — ŠTEV. 173.

NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 26, 1933. — SREDA, 26. JULIJA 1933

VOLUME XII. — LETNIK XII

DELODAJALCI ODOBRIJEJO ROOSEVELTOV PREDLOG

PO ZATRDILU ADMINISTRATORJA JOHNSONA BO DOBIL V ENEM MESECU 6 MILIJONOV LJUDI DELO

Predsednik Roosevelt se veseli uspeha, ki ga je imel njegov govor na ameriški narod. — Jutri bodo poslani pozivi petim milijonom ameriških trgovcev in tovarnarjev. — Delodajalci imajo do 31. avgusta čas odpraviti zaposlenje mladoletnih.

WASHINGTON, D. C., 25. julija. — Danes je spročilo na tisoče in tisoče delodajalcev predsedniku Rooseveltu, da so svojim uslužbencem zvišali plače in skrajšali delovni čas.

V Belo hišo se je zlivala brezkončna reka brzojavk, prihajajočih iz vasi in velemest. Vsaka posamezna brzojavka je nudila dokaz, da govor, ki ga je imel sinoči predsednik Roosevelt na ameriški narod, ni bil brez uspeha.

Predsednik in administrator urada za obnovo ameriškega gospodarstva, general Hugh S. Johnson, sta izrazila svoje zadovoljstvo nad dejstvom, da so začeli podjetniki krčiti delovni čas in višati plače svojim uslužbencem. Število zadovoljivih odgovorov bo še naraslo, ko bo v četrtek razposlanih ameriškim trgovcem in tovarnarjem nad pet milijonov pisem.

Na podlagi odgovorov, ki so dozdaj dospeli, je administrator Johnson izračunal, da bo do začetka septembra dobilo delo najmanj šest milijonov nezaposlenih.

Po programu predsednika Roosevelta bodo pismoone od 27. do 29. julija izročili pisma in formularje delodajalcem. V pismih so zalepke za odgovor. Istočasno bodo tudi trgovske zbornice in državljanske organizacije razvile svojo agitacijo.

Dne 1. avgusta zamorejo oni delodajalci, ki so podpisali predsednikov predlog, izročiti svoj certifikat v poštnem uradu, za kar bodo dobili izkaznico in častno znamenje, da sodelujejo s predsednikom.

Delodajalci imajo do 31. avgusta čas, da odpravijo zaposlenje mladoletnih.

Prostovoljna pogodba, tikajoča se skrčenja delovnih ur in povišanja plač bo veljavna do 31. decembra. Izvzete so le industrije, ki bodo sklenile posebno pogodbo.

Dne 1. septembra bo začel predsednik zasliševati zastopnike onih industrij, ki ne bodo do onega časa sestavile pravilnikov.

Častna znamenja, ki jih bodo dobili delodajalci, kateri so prostovoljno podpisali pogodbo, so že gotova. Lahko jih razobesijo v svojih izložbah ali pa označijo z njimi svoje blago. Znamenje predstavlja ameriškega orla, ki drži v krepljih kolo in šop strel. Kolo naj predstavlja industrijo, strele pa misli sodelovanja. Zgoraj so črke "N. R. A." (National Recovery Administration), spodaj beseda "Member" (član), na spodnjem robu pa stavek: "We do our part" (Mi prispevamo svoj delež).

Splošna pogodba, glede katere je pozval predsednik Roosevelt vse delodajalce v deželi, naj jo podpišejo, ostane v veljavi, dokler ne bo sestavljena za vsako industrijo posebna pogodba.

Onim industrijam, ki se do 31. avgusta ne bodo odločile, ko predsednik diktiral pogoje. To pravico mu daje National Recovery Act.

Administrator Johnson je rekel, da bo pozval governerje vseh držav, naj odpravijo konkurenco, ki jo povzroča delo kazencev.

Nekatere države so bile pozvane, naj izpremenijo postave, ki ovirajo izvršitev programa za obnovo ameriškega gospodarstva.

Gospodarska konferenca pred razidom

TEKSTILNI ŠTRAJK JE BIL PORAVNAN

Tovarna je znižala delovni čas in povišala plače. Na delo se je vrnilo 200 delavcev.

Conshohocken, Pa., 25. julija. Zastopniki delavcev pri Merion Worsted Mills v West Conshohocken so podpisali pogodbo za skrajšanje delovnega časa in povišanje plač in takoj se je vrnilo na delo 200 delavcev.

Štrajk se je pričel v torek prejšnjega tedna, naslednji dan je bila nova pogodba podpisana. Ko po so prišli delavci zopet na delo, so bili vsi stroji razbiti.

Lastniki tovarne so nato naznanili, da bo tovarna do ponedeljka zaprta. Ko so se v ponedeljek delavci zopet vrnili, jih je stražilo deset šerifovih deputirjev.

VELIK ŠTRAJK V HOLLYWOODU

Hollywood, Cal., 25. julija. — Nekaj ur zatem, ko je predsednik Roosevelt priporočal delavcem, da se zdržijo odločnega nastopa pri zahtevi za višje plače, je zaštrajkalo 4600 različnih delavcev v filmski industriji.

Vsled štrajka so zaprli 11 večjih filmskih studijev. Delavci, ki spadajo v unijo International Alliance of Theatrical Stage Employees, so razglasili štrajk, ko so Motion Picture Producers and Distributors of America hoteli odpuštili unijske delavce in jih nadomestili z neunijskimi, katere so iskali s pomočjo časopisa po vseh Združenih državah.

V filmski industriji je nezadovoljnost rastla že več mesecev. Ko so bile v marecu banke zaprte, so gospodarji znižali svojim delavcem plače za polovico.

Delavci trdijo, da so prišli iz različnih inženirskih šol z obljubo, da bodo služili po \$75 na teden in da bodo delali po 52 tednov na leto. Mesto tega pa dobivajo \$30 do \$40 na teden, delajo po 16 ur na dan in 7 dni na teden, toda samo 30 tednov na leto.

V CHICAGU POBIJAJO POLICISTE

Chicago, Ill., 25. julija. — Ogorčeni nad tolikim številom umorjenih policistov, so se mestne oblasti zavzele, da temu za vsako ceno napravijo konec.

V tem letu je bilo v službi ubitih devet čehoslovških policistov. V soboto sta bila ustreljena dva in v nedeljo eden. Zadnji, John Scheek, je bil celo ustreljen v sodnijski dvorani.

Predno je Scheek umrl, je še rekel: — Želim, da bi bili postreljeni vsi policisti in sodniki.

INDIJSKO ZLATO ZA ITALIJO

Napoli, Indija, 25. julija. — Parnik Gange je iz Bombaja pripeljal 44 zabojev zlata za Italijansko banko. Zlato je vredno 10.000.000 lir ali \$526.000.

AVSTRIJSKI FAŠIZEM JE NA DELU

Ker so fašistični listi v Avstriji prepovedani, slikajo vsepovsod kljukasti križ. — Znak so naslikali na velikanski skali blizu Inomosta.

Dunaj, Avstrija, 25. julija. — Ker avstrijskim fašistom ni dovoljeno izražati svojega mišljenja v časopisih, so se pričeli posluževati drugega načina za agitacijo: ter rišejo in slikajo fašistovski zimak, kljukasti križ, ob glavnih cestah na kilometerske kamne, brzojavne droge, ograje in poslopja.

Na visoki gori nad Inomostom so fašisti naslikali velikanski križ na veliki skali. Pri tem delu so se morali po vseh spustiti preko pečine in so naslikali kljukasti križ v taki velikosti da ga je mogoče videti v mesto. To so napravili nekaj dni poprej, predno je prišel kanceler Dollfuss v Inomost na neko zborovanje, na katerem je bil glavni govornik. Odpraviti znak je bilo tako nevarno delo, da je ostal na skali še po Dollfussovem odhodu.

V Linču so bili ljudje, ki so čakali na vlak, presenečeni, ko ni privozila na postajo lokomotiva vsa pokrita z znaki kljukastega križa. Sprevodnik je rekel, da je bila lokomotiva pobarvana, ko ni gledal in dela sploh ni opazil.

Drugi način, kako obdržati kljukasti križ pred očmi, je zopet, da ga z lesa zbijajo, ga zažgo in ga puste na hladnih plavati po rekah.

Inomost, Avstrija, 25. julija. — Odvetnik dr. Franther je bil obsojen na en mesec zapora, ker je dal svojemu psu ime Dollfuss. Sodnik je razsodil, da je dr. Franther s tem žalil čast kancelerja dr. Engelberta Dollfussa.

DOLAR IZVIRA IZ ČEHOSLOVASKE

Chicago, Ill., 25. julija. — V nasprotju s splošnim mnenjem, da ima dolar početek v Ameriki, so na svetovni razstavi izloženi dokazi, da je bil prvi "dolar" kovan v Joachimstalu v severozahodni Češki. Ta denar je bil več stoletij poznan pod imenom Joachimstaler.

S skrajšanjem besede je nastalo ime "taler" v Nemčiji, v Italiji "talero", "taler" na Poljskem in "tolar" v Rusiji ter slednjič "dolar" v Združenih državah.

Cela zgodovina dolarja, ki ima svoj pričetek leta 1520, in velika zbirka starih čeških dolarjev je izpostavljena v češkem paviljonu na razstavi v Chicago.

TUJI ČASOPISI SO V NEMČIJI PREPOVEDANI

Berlin Nemčija, 25. julija. — Iz različnih vzrokov, največ pa zato, ker kritizirajo Hitlerjevo vladno, je prepovedano pošiljati v Nemčijo 254 časopisov iz tujih držav.

Največ časopisov je prepovedanih iz Čehoslovaške, namreč 66. Dalje so prepovedani listi iz naslednjih držav: Združene države 9, Belgija, 7, Anglija 5, Francija 31, Avstrija 37, Švica 26, Rusija 9 itd.

ŠPANSKA ZAPIRA NASPROTNIKE

Aretiranih je nad 500 oseb. — Zaprtih je mnogo duhovnov in sindikalistov. — Hiše mnogih politikov so bile preiskane.

Madrid, Španija, 25. julija. — Republikanska vlada ministrskega predsednika Manuela Azana je bil prisiljena z vso strogostjo nastopiti proti revolucionarjem. Aretiranih je nad 500 oseb, med katerimi so fašisti in sindikalisti. Ena oseba je bila ubita.

— Delo je končano, — je rekel Azana, ko je časnikarjem naznanil uspeh pogona na upornike. — Do sedaj mi notranji minister še ni naznanil nikakih podrobnosti, toda, kolikor je meni znano, je zarota razširjena po celi Španiji. Mislim pa, da so se sedaj oblaki razpršili. Niso bili aretirani vsi, ki so bili zapleteni v zaroto, toda zaprti so vsi voditelji.

Kot leta 1932, je tudi sedaj preki sod napravil konec monarhistični vstaji s tem, da je obsodil 12 voditeljev v zapor; med njimi je tudi general Jose Cavalcanti y Albuquerque, ki je bil obsojen na 7 let ječe. Med obsojenci je tudi markiz Albuquerque.

Svoj pogon na sindikaliste je pričela vlada proti koncu preteklega tedna in je po vseh večjih mestih Španije aretirala več sto fašistov in sindikalistov. Policija je preiskala stanovanja urednikov, odvetnikov, duhovnikov in politikov. Zaprtih je tudi več duhovnikov in žensk.

Do resnejših spopadov je prišlo v Ballobaru, kjer je množica navalila na orožnike in je hotela osvoboditi jetnike. Pri tem je bil ustreljen kmet Ricardo Urres.

Posebno varne odredbe je vlada določila v Madridu. Policija je aretirala vse sumljive ljudi in jih odpeljala v ječo v Oeama v provinci Toledo.

V Granadi je bilo aretiranih 28 oseb, med njima dva vpokojena častnika, en opat, dva duhovnika, več odvetnikov in dijakov ter urednik lista "Guion".

PRINCESA TOŽI ZA DOTO

Dunaj, Avstrija, 25. julija. — Bivša princesa Stefanijska Windischgrätz, pravnikinja avstrijskega cesarja Franca Jožefa, hoče potom sodišča prisiliti svojo mater, bivšo princeso Elizabeto Windischgrätz, da ji določi primerno doto. Stefanijska se je pred kratkim poročila v Bruslju z grofom Pierre Alcantara de Querrieu.

Ta tožba se naslanja na avstrijsko postavbo, ki zahteva, da stariši izplačajo hčeri doto, kadar se poroči. Postava določa, da mora biti doto v sorazmerju z bogastvom in stanom starišev.

Stefanijska je sestrična belgijskega kralja Alberta in angleškega kralja Jurija. Njena mati Elizabeta je bila hči avstrijskega prestolonaslednika nadvojvode Rudolfa. Zakon nadvojvodinje Elizabete s princem Windischgrätzom je bil leta 1924 ločen in leta 1928 se je Elizabeta poročila ljudskošolskim učiteljem Leopoldom Pelz, ki je socialisti.

PREDLOG DRŽAVNEGA TAJNIKA HULLA NALET NA GLUHA UŠESA

LONDON, Anglija, 25. julija. — Urad svetovne gospodarske konference je imel danes zadnjo sejo. Pri tej priliki so ameriški delegati predlagali, naj se določi natančen datum, kdaj se bo konferenca zopet sešla. Soglasno z željami ameriškega državnega tajnika, naj bi se to zgodilo po treh mesecih. Predlog je bil zavrnjen.

GEN. FENG SE POGAJA Z JAPONCI

Njegovi lastni pristaši so ga zapustili, ko se je umaknil iz Dolonora. — Državljska vojna je najbrže odvrnjena.

Peiping, Kitajska, 25. julija. — Velika napetost v provinci Čahar se je nekoliko polegla in ni več tako velika nevarnost, da bi prišlo do državljanske vojne med narodno vlado v Nankingu in neodvisnim generalom Feng Yu-hsiangom.

Četudi si nasprotni armadi nista oddaljeni več kot pet kilometrov, vendar ni opaziti nikakih sovražnosti v notranji Mongoliji. General Feng ne kaže več one odločnosti, da bi se boril z Japonci in njegovi pristaši mu ne zaupajo več kot poprej.

Vest, da je poslal v japonski glavni vojaški stan dva poslanca in je obljubil, da bo umaknil svojo vojsko iz Dolonora, katerega je zavezal 14. julija pod pogojem, da ga Japonci ne zasedejo, je bila velik udarec za njegove pristaše, ki so smatrali Fenga za navdušenega narodnjaka, ki je zahteval brezpogojno vrnitev Džehola in Mandžurije.

Ker je narodna vlada poslala v Čahar svojo vojsko, je bilo za generala preveč.

Kitajci polagoma prevzemajo upravo severne Kitajske, kakor določa pogodba, ki je bila sklenjena med Kitajsko in Japonsko v Tangku 31. maja. Vzelo bo še nekaj tednov, predno bodo Kitajci namestili svoje uradnike po obsežni deželi, ki zavzema velik del severne Kitajske vzhodno in severno od Peipinga.

SLUŽKINJI JE ZVIŠALA PLAČO

Washington, D. C., 25. julija. Med tisoči pisem, ki so po govoru predsednika Roosevelta, ki je pozival vse delodajalce, da sodelujejo z vlado v namenu, da se zboljšajo delavske razmere, je prišlo tudi pisem, naslovljeno na Mrs. Roosevelt in se glasi: —

Ko sem slišala krasni poziv Vašega soproga, sem svoji služkinji zvišala plačo za 10 odstotkov. Pismo je pisala neka gospa iz Great Neck, N. Y.

RUŽDI BEJ V ATENAH.

Atene, Grška, 25. julija. — Turki zunanji minister Tevfik Ruždi bej je prišel v Atene, kjer so ga sprejeli zastopniki grškega zunanjega ministrstva in turški poslanik.

Sklenjeno je bilo, da se bo konferenca odgodila za določen čas, medtem bodo pa njeni odbori ne-prestano na delu.

Predlog ameriškega državnega tajnika Hulla, načelnika ameriške delegacije, je naletel na gluha ušesa celo pri kanadskem ministrskem predsedniku Bennettu, ki je dosedaj podpiral vse, kar so Amerikanci predlagali.

Konferenčni predsednik, angleški ministrski predsednik MacDonald, ima pravico sklicati konferenčni urad, kadarkoli se mu bo zdelo potrebno.

Pojutrinšnjem, ko bo zaključna plenarna seja svetov. gospodarske konference, namerava izdati državni tajnik Hull poziv, naj narodi že vsaj v gospodarskem oziru sodelujejo.

Ameriški delegati bodo najbrž že konec tega tedna odpotovali v Združene države.

TROCKI JE DOSPEL V FRANCIJO

15 milj pred pristaniščem je zapustil parnik. — Odpotoval je na Korziko, kjer se bo stalno naselil.

Marseilles, Francija, 25. julija. Truden in izmučen je došel izgnani boljševiški voditelj Leon Trocki v Marseilles, od koder bo zaradi zdravja šel na Korziko.

Odkar je bil odvezan svojega izgnanstva na otoku Prinkipo blizu Istanbula, kjer je živel, odkar je bil izgnan iz Rusije, se je Trocki vedno odtegoval javnosti. S parnika Bulgaria, ki je last tržaškega Lloydja, je 15 milj pred Marseillesom stopil v motorni čoln, s katerim se je pripeljal v pristanišče.

Pri pomolu so čakali štirje veliki avtomobili. Trocki in njegovi spramljevalci so zasedli svoja mesta v avtomobilih in so se odpeljali v nek majhen hotel.

Ko je bilo Trockemu sporočeno, da nameravajo proti njemu vpriporiti veliko komunistično demonstracijo, je popoldne skrivaj odšel iz hotela.

Marseilles, Francija, 25. julija. Leon Trocki, ki je najbolj poznan evropski politični izgonenec, se je proti večeru odpeljal na otok Korziko, kjer je bil rojen francoski cesar Napoleon I., in kjer se namerava stalno naseliti.

Bivši vrhovni poveljnik rdeče armade sovjetske Rusije je danes prišel v Marseilles s parnikom Bulgaria iz Turčije, kjer je živel od časa, ko ga je Josip Stalin izgnal iz Rusije.

Francoska vlada mu je dovolila, da se naseli na Korziki, ker se je zavezal, da se ne bo vmešaval v politiko.

KRATKA DNEVNA ZGODBA

JOŽA HERFORT:

BEDNE TOLAZI...

Tedaj sem tistemu paglavcu prvič navil uro. Ptice je lovil. Sedaj pa prijatelja. Prav dobro se še spominjam, na jesen je bilo. Med knjigami mi je postalo dolgčas, na sprehod sem šel. Polja so bila pušča, prazna. Daleč nekje, na obzorju skoro, je bilo par krav, ki so jih pasli pastirji. Trava je bila uselha, rjastosa. Nebo zaspano, motno sivo. Med tisto rjavo, skoro ožgano travo se je razbohotil polje osat, tedaj je pa že dozorel. Za kupom prsti sem srečal mladega fanta, komaj če mu je bilo štiri-najst let. Šibek je bil. Poznalo se mu je, da ni bil dobrega vajen. E, takoj sem si mislil, da je doma iz tistih revnih, umazanih strganih barak, kjer je beda, lakota in pomankanje doma. Kjer so raztrgani in umazani otroci, kjer se ženske ves dan prepirajo, na večer pa kolnejo moški, ko pridejo trdni od dela.

Na tistem osatu sem kar precej zapazil limanice, pa ozko, tesno kletko, v kateri je cvrkotal drobnji lišček. Saj poznate tistega ptička, o katerem pravijo, da je Bog obenaj obrisal čopiče vseh barv, tako da mu je ostalo čelo in podbradek škrlatne barve, sence in del prsi belo, temen zatilnik črno opasan, za katerim je takoj bela lisa. Hrbet mu je ostal še ponižne rjave barve, peroti črne s precej široko, svetlo rumeno liso v sredi. Na trtici je ostal bel, rep mu je bil tudi črn, belo obrabljen, trehuh in prsi pa so bile svetlo rožnate.

Fant me je nezaupno pogledal in hotel kletko skriti, pa mu nisem pustil. Pa veste kakaj sem ga za ušesa? Ker je ptička mučil. Vrata kletke so se slabo zapirale, pa se je bal, da bi mu ptič ušel in ga je privezal v kletki za drobno vrvice, tako da se je ptica zapletel in se komaj še gibal. Pa sva se potem prav zaradi tega sprijaznila. Dečko je

bil dober, le pokvarili so ga drugi. Danes ptičkov ne muči več. Pozimi prav vneto krmi lačne revčke. Na jesen pa pobira tistim paglavcem, ki love ptice na limanice, limanice, ptičke, ki so jih že ujeli, spusti. Paglavcem pa navije uro, prav tako, kot sem jo jaz njemu nekoč.

Še večkrat sem srečal liščka, najlepša pa je ona zgodba, ki sem jo doživel v hiši bolečin.

Rdečkasto kostanjevo cvetje se je osipalo. Prezgodaj je ropal dež in veter ono leto skoro nevetelne cvetne grmiče kostanja. Slonel sem ob bolniški postelji. Z nekam plašnim pogledom se je ozrla bolnica s trudnim, zmučenim obrazom v me, pa mi dejala:

"Gospod, odprite mi okno, da bom slišala na večer tisto kratko pesemco liščka. Veste, tudi pri nas doma smo imeli liščka dolgo časa, dolge vrste let. Ko sem imela prvega sina, mi je pel lišček. Sedaj je moj sinko že mrtev. In sedaj, ko be prišel na ta borni svet moj drugi otroček, naj slišim spet liščka; pa sedaj ne več v kletki, pač pa zunaj, kako poje ob gnezdu svoje ženice. Naj slišim njegovo pesem, lajkajočo skrb svojci ženici in meni."

Brez besed sem zaprl nasprotno okno in odprl onega kraj njene postelje, tako, da se je slišala preprosta liščkova pesem prav od blizu. Odšel sem iz bolniške sobe. Tisti večer sem se dolgo slonel na oknu, ko je že solnce zdavnaj zašlo za Zasavje in poslušal tisto drobno liščkovo pesem, čeljustjo, pa vendarle veselo. Zakaj lajšal je skrb svojci ženici, veselil pa se je obenem bo drobnega naraščanja, s katerim bo na jesen letal po osamelih, znih poljih.

Priprosta, pa ljubka zgodba. — Mar ne?

Ta pisana ptička, lišček, ki tako rad gnezdi po visokih jaggedih in

topolih, je gnezdira prav pred bolnišnico, na tistih rdečkasto cvetovih kostanjih. Na jesen, ko so hodili lovci po praznih poljih, se je spreletavala po suhem osatu velika jata liščkov, pa je eden izmed lovcev iz prežnostosti ustrelil v jato. Ena pisanih ptiček je omahnila s prestreljenimi peroti in srčkom na tla. Pobrál jo je, pa dejal: "E, to je pa lišček. Nate ga gospod." Vzel sem drobnjo ptičko, na dlani mi je ležala. Lep, star samček je bil. Hudo mi je bilo zanj. Zakaj ga je tisti lovec tako brezvestno uničil? Morda je bil to prav tisti samček, ki je lajšal skrb tisti blede bolnici.

ZVERINJAK ZA MLADIČKE

Po velikih mestih večina otrok nima prilike, da bi prišli v neposredni stik z domačimi živalmi in jih vzljubili. Temu so odpomogli v Berlinu na ta način, da so pred nekaj leti uredili v tamkajšnjem huzornem zverinjaku poseben oddelček za mladičke. V tem oddelku je urejeno majhno kmetstvo posestvo in na njem se popolnoma svobodno gibljejo domače in kamerunske ovce in koze z mladimi, dalje pujski, telčki, oslički, kokoši, gosi, race itd. Razen tega je sedaj v oddelku osem mladih medvedkov, ki jih odgaja s steklenico in cucljem, deset mladih levčkov, mlad tigerček, mlade opice, dva novejca piščančka, mlade kamele in mnogo drugih mladih živali. Tam je tudi valilnica, iz katere skoraj neprestano prihajajo novoizvaljeni kokoši in rački piščančki. Malo dalje je velika kletka, v kateri "vzgajajo" mladičke divjih živali — prava zverinjska šola. Velikomestna deca ima tako priliko, da se do mile volje nagleda in spozna vsakovrstne živali in se ob njih narađuje.

NAJBOLJSI SLOVENSKI ROMAN "GRUNT"

(Spisal Janko Kač)

kar jih je izšlo po svetovni vojni, ima v zalogi

KNJIGARNA "GLAS NARODA"

Cena \$1.50

ELEKTRIKA ZDRAVI DUŠEVNE BOLEZNI

Zdravljenje paralize in drugih bolezni te vrste z ultrakratkimi valovi namestu z malarijo ni že nič novega. V principu gre za koncentracijo električne energije med dve kondenzatorski plošči, med temi pa sedi oziroma leži pacient, ki mu ultrakratki valovi brez nadaljnjih postopkov zvišajo telesno temperaturo na 40 do 41 stopinj Celzija. V tej umetni vročini izginja moč luetičnega obolenja.

Metoda je torej zelo preprosta — če da je bila za pacienta splošna vse drugo nego prijetna. V vročini so se namreč začeli na vse pretege potiti, pri čemer je obstajala nevarnost, da se brezlični valovi koncentrirajo na znojnih kapljicah in povzročajo iskre, če ne celo opekline.

Da bi odpravili to nevarnost, so ameriški tehniki in zdravniki v sanatoriju Miami Valley v Daytonu skonstruirali umno pripravo, ki jo imenujejo "električni kabinet". Pacient pride gol v posodo, ki je neprodušna odločena od svoje okolice, tako da mu samo glava gleda iz nje. Po vključitvi valovnega oddajnika se njegova telesna temperatura med kondenzatorskimi ploščami mahoma zviša na 40 do 41 stopinj, istočasno pa zastruji skozi kabinet zračni tok 66 do 94 stopinj in z minimalno količino vlage (samo 1 desetino odstotka), tako da se mu znoj sprosti suši.

Postopura v električnem kabinetu traja kakšnih 5 ur, ki jih pacient v tel okolišmah zlahka premore, a kmalu po njej more ostaviti sanatorij svez in zdrav. Čez nekoliko dni se vrne na ponovno obratovanje. Dve postopuri po dotedanjih ugotovitvah povsem zadostujeta za ozdravljenje začetne paralize, sušenja očesnih živcev, sušenja hrbtenice in drugih luetičnih obolenj, pri katerih se uporabljajo še specifični medicamenti, kakor bismut, jod in arzen.

Zelo izvrsto sredstvo pa je električni kabinet tudi proti vnetju sklepov, kapaviškim infekcijam in motnjam krvnega obtoka v okončinah. Da-li je ozdravljenje trajno in popolno, to se danes ne da še povedati, ker je ta metoda še premalada in bi jo morali še preizkusiti. Vsekakor pa se da udobno ponoviti vsak čas. V težkih primerih paralize je pokazala dobro delue uspehe in tu bo pač metoda z vcepitvijo malarije po Wagner-Joureggu še nekaj časa uspešnejša od nje.

Poziv!

Izdajanje lista je v zvezi

s velikimi stroški. Mno

go jih je, ki so radi sla-

bih razmer tako prisa-

deti, da so nas prosili,

da jih počakamo, sato

naj pa oni, katerim je

moglo, poravnajo na-

računsko točno.

Uprava "G. N."

DVE SIROTI

Spisal A. D. ENNERY

17

— Dobro, gospodična, če je tako, me pa prav nič ne skrbi, kako bo z vama ob prihodu v Pariz. Preostaja mi toraj samo želeto vam prijetno bivanje v naši krasni prestolici, sebi pa, da bi vas še kdaj srečal.

Prispela sta bila na vrh hriba, in poštaljon je že kričal na ves glas:

— Vstopiti, gospoda, vstopiti!

— Opirali ste se na mojo roko, ko ste izstopali, gospodična, — je dejal markiz hitro, — in zato upam, da je ne boste zavrgli niti pri vstopanju.

Toda Henrika je naglo potegnila nazaj roko, ki jo je markiz že držal, da bi jo poljubil; in ne da bi kaj odgovorila, je skočila v voz, zaprla hitro vrata za seboj in zagrnula okence.

— Dobro, — je zamrmal markiz sam pri sebi, — zdaj ste se umaknili mojim pogledom, lepa divjakinja! Toda zdaj že poznam sredstvo, da vas ukrotim! In vaša sramežljivost bo premagana, ali pa nočem več biti markiz de Presles.

Počasi je prispel do svojega voza in naročil Lafleuru, naj vstopi z njim.

— Govoriti moram s teboj, — mu je dejal. — Vi, poštaljon, pa dobro poženite, saj ne bo zastoj.

Čez pet minut je normanski poštni voz zopet drdral svojo pot. Markizov voz se je pa kmalu izgubil pred njim v oblakih prahu.

Lafleur ni takoj ubogal svojega gospodarja, naj vstopi v voz in sede k njemu. Se-le, ko je opazil gospodarjev pogled, se je stisnil v kot in nepremično obsedel.

Markiz ni imel časa razmišljati, kaj pomeni to čudno slugino vedenje. Preveč se mu je mudilo z načrtom, ki ga je bil na hitro roko zasnoval.

— Lafleur, poklical sem te... je začel.

— Gospod markiz je zelo prijazen...

— Tiho, mrcina!... Če sedi tu pri meni,

sediš zato, ker boš deset minut bolj zaupnik. Lafleur se je priklonil do kolien svojega gospodarja.

— Si me videl... malo prej? — je nadaljeval markiz.

— Da, deležen sem bil te časti, gospod markiz.

— Si opazil dekleta, ki sem se z njim zabaval?

— Bil sem tako diskreten, gospod markiz.

— No, če bo treba, ali se boš spomnil, kakšna je?

— O, prav dobro sem si zapomnil njen obraz, — gospod markiz... Temne lase ima, velike žametaste oči, nežno polt, lepo raščeno telo... in ročice, o ročice!...

— Torej si jo dobro ogledal, falot?

— Iz udanosti do gospoda markiza...

— Torej slutiš...

Lafleuru je zaigral na obrazu komaj videen lokav smehljaj.

— No, ali bi mi našel zopet to mlado lepoticco, mrcina?

— Med desetimi tisoči, če bi mi gospod markiz zapovedal.

— No torej, Lafleure, zapovedujem ti to! Sluga je planil pokongi, pa je takoj zopet premagal svoje presenečenje.

— Dobro, falot, — se je zarežal markiz, — ujel si se... Glej, glej, kako si se pobahal.

— V hipu, ko mi gospod zapove, ga bom ubogal, — je dejal. — Gospod markiz naj mi samo dovoli vprašati po imenu...

— Saj mi ni znano.

— Niti imena ne veste! — je vzdihnil sluga... Upam, da bo gospod markiz vsaj vedel, kam je lepo dekle namenjeno.

— V Pariz!... to je vse, kar ti morem povedati... Vedeti pa moraš, Lafleure, da jo ljubim, da sem blazno zaljubljen v to kmetico, to se pravi, da hočem, da postane...

— Ljubica gospoda markiza?

— Najprej in sicer samo dokler se je ne naveličam... Potem jo pa prevzamejo moji prijatelji, če se jim bo ljubilo. To bo stvar gospodov de Mailly, d'Estrees, da in Rogera de Vaudrey... Da ne pozabim, si izročil moje vabilo vitezu de Vaudrey?

— Da, gospod markiz; osebno sem izročil vabilo komorniku gospoda viteza Picardu.

— Dobro. Vse gre torej gladko, — vse je v najlepšem redu. Gre mi namreč v prvi vrsti za to, da presenetim tega dragega prijatelja z originalno pustolovščino, ki bodo o nji pisali vsi listi...

— O, gotovo, gospod markiz!

— No torej, falot, ti boš moral poskrbeti za divjačino... Sled sem ti pokazal, tvoja stvar je dobro slediti, in čim bo ptička v tvojih krempljih, prinese jo zvesto svojemu gospodarju.

Potem se je pa udobno zleknil na mehke blazine, rekoč:

— Zdaj pa lahko zopet zavzameš svoje mesto lakaja, tvoja vloga zaupnika je končana.

V veliko presenečenje svojega gospodarja se pa Lafleur ni ganil.

— Ah tako, cigan grdi, pa mi vendar ne misliš odpovedati pokorščine?

— Globoko sem vdan gospodu markizu, samo...

— Ah, da, nagrado misliš, kaj ne? No, pa naj bo. Če se ti stvar posreči, preide tale možnjček v tvoj žep... Če pa ne, ti pretip-ljem rebra, da boš pomnil, kdaj nisi ustregel svojememu gospodarju.

— Že vnaprej sem hvaležen gospodu markizu.

Potem je pa napenjal pogovor drugam, rekoč:

— Gospod markiz je dolgo govoril s svojim novim malikom. Je morda gospod markiz vprašal to oboževanja vredno boginjo, odkod je doma?

— Ne, z lepoticco sem pregovoril samo nekaj besed; izkazalo se je, da je zelo nedostopna in zato še tem bolj hrepenim po nji... Sicer me pa prav nič ne zanima, kdo je ta sramežljiva devičica, imeti jo hočem, ker je mlada in lepa... Če hoče imeti informacije, evo jih! Ah, saj res, lahko ti povem, da jo bodo v Parizu čakali.

— Kdo pa? — je vprašal Lafleur hitro.

— Prijatelj njene rodbine, stara šema, seveda...

— To mi zadostuje, — je dejal sluga, — vsaj kot pomožni podatek.

— O!... Kaj ti pa še manjka, Lafleur?

— Kar je treba človeku, ki gre lovit ptičke — vaba.

Markiz de Presles se je zasmejal. Vrgel je možnjček Lafleuru, rekoč: — Na, tu imaš, tepec!

— Hvala, gospod markiz... S to vabo spravim gotovo lepega liščka v kletko, kjer gospod markiz tako dobro kroti gospodične iz Opere.

— V mojo vilo! — je vzkliknil markiz veselo, — hočem, da bodo de Mailly, d'Estrees in drugi umirali od ljubosumnosti...

— Ali mi gospod markiz dovoli zapovedati v njegovem imenu poštaljonu, naj požene konje?... Mudi se nam.

— Naj torej požene!

Sluga se je sklonil k okencu in že je poštaljon na vso moč pognal konje.

(Dalje prihodnjič)

Ljubiteljem leposlovja

Cenik knjig vsebuje mnogo lepih romanov slovenskih in tujih pisateljev. Preglejte cenik in v njem boste našli knjigo, ki vas bo zanimala. Cene so zelo zmerne.

Knjigarna "Glas Naroda"

Knjigarna "Glas Naroda"

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY

216 West 18th Street, New York

PESMI Z NOTAMI

NOTE ZA KLAVIR

(Pavčič) Slovenska koronice: 10 zvezkov. Vsak zvezek po \$0.30
8 mladinskih pesmi (Adamčič) \$0.50

NOVE PESMI S SPREMLJEVANJEM KLAVIRJA

Šest narodnih pesmi (Prelovec) \$0.80

MEŠANI IN MOŠKI ZBOR

Slovenski skopdi (Adamčič): I. zvezek \$0.75
II. zvezek \$0.75

Pomladinski odmevi, II. sv. \$0.45
Ameriška slovenska lirica (Holmar) I. \$1.20
Orlovsko blinno (Vodopivec) \$1.20
10 molitih in melančnih zborev (Adamčič) \$0.45

MOŠKI ZBOR

Trije moški zbori (Pavčič): I. zvezek \$0.40
Izšla Glasbena Matica

Narodna nagrobnica (Pavčič) \$0.35
Gorski odmevi (Lahar) 2. sv. \$0.45

DVOGLASNO:

Nalji himni \$0.50

MEŠANI ZBORI:

Plavčice, II. sv. (Lahar) \$0.45
Trije mešani zbori, izšla Glasbena Matica

RAZNE PESMI S SPREMLJEVANJEM:

Dopetini, (Foerster) \$0.20
Izšla Glasbena Matica

Gorske cvetlice (Lahar) 2. sv. \$0.45
Jas bi rad vaših raj, molji zbor s barvitimi sliki in priredbo ga dvopetini \$0.30

V popeljni noči (Ratmer), kantata za sol, zbor in orkester, izšla Glasbena Matica \$0.75

Dve pesmi (Prelovec), za molji zbor in barvit orkester \$0.35

PESMARICA GLASBENE MATICE:

1. Pesmarica, uredil Hubad \$2.00
2. Koronice slovenske narodne pesmi (Šturm) I. 2. in 3. sv. skupaj \$1.00

MALE PESMARICE:

St. 1. Srpske narodne blime \$1.10
St. 1a. Što žuti, srpske tužni \$1.10
St. 10. Na planine \$1.10
St. 11. Zvečer \$1.10
St. 12. Vasovalce \$1.10
St. 13. Podoknica \$1.10

Slavček, zbirka solskih pesmi (Medved) \$2.00
Lira, srednjeveška, I. in 2. zvezek \$0.50

Troglasi mladinski zbor primeren za troglasi ženski ali moški zbor, 15 pesmic. (Pregrc) \$1.00

Mešani in moški zbori (Aljaš): 3. zvezek: Psalm 118; Ti veselo poj: Na dan; Divna noč \$0.40

6. zvezek: Opomin k veselju; Sveta noč; Strašnilki; Hvalite Gospoda; Občutki; Gleda \$0.40

7. zvezek: Slavček; Začeti ptis; Domorodna lakica; Pri svačbi; Pri prvaškem spredu; Gleda \$0.40

8. zvezek: Ti oserčiti jo hoti (mešani zbor); Prijatelji in senci (mešani zbor); Stoji, solstice stoj; Kmetiki himni \$0.40

CERKVENE PESMI

Domači glas, Cerkevne pesmi za mešani zbor \$1.00

12. Tatum Ergo (Premari) \$0.50
Majno pesmi za mešani zbor (Sattner) \$0.50

12. Pango Lingua Tatum Ergo Gollori. (Foerster) \$0.50

12. Pango Lingua Tatum Ergo Gollori (Gerbič) \$0.50

Hvalite Gospoda v njegovih svetnikih, 20 pesmi za čast svetnikom (Pregrc) \$0.45

19 obhajilnic in 2 v čast praznov. Sv. Jožanovana (Grum) \$0.50
Mimo je bonorom St. Jožanov (Pregrc) \$0.50

Kyrie \$0.50

K svetemu Rošnjemu telesu — (Foerster) \$0.50

Sv. Nikolaj \$0.50
Biri prideto, koronice \$0.50

NOTE ZA CITRE

Koželjski: Podok in igranja na citrah, 4 zvezki \$3.00
Biri prideto, koronice \$0.50

NOTE ZA TAMBURICE

Slovenske narodne pesmi za tamburistični zbor in petje (Bajuk) \$1.20
Bom šel na planine. Podpuri slov. narodnih pesmi (Bajuk) \$1.00
Na Gorenjskem je svetlo \$1.00

RAZGLEDNICE

Newyorške, različne, dučat \$0.40
Velikonočne, različne, dučat \$0.40

Iz raznih slovenskih krajev, dučat \$0.40
Narodna noša, dučat \$0.40
posamezne po \$0.40

ZEMLJEVIDI

Stenski zemljevid Slovenije na modrim papirju s platnatimi prostori \$7.50

Pokrajinski zemljevidi:

Dravsko Bascovina \$0.50
Slovenske Gorice, dravsko stajsko polje \$0.50

Ljubljanske in mariborske oblasti \$0.50
Pohorje, Kozjak \$0.50
Prekmurje in Medumurje \$0.50

Črna Gora \$0.50
Združeni drav, veliki \$0.50
Mali \$0.50
Nova Evropa \$0.50

Zemljevidi:

Alabama, Arkansas, Arizona, Colorado, Kansas, Kentucky, Louisiana, Maryland, Massachusetts, Montana, Mississippi, Washington, Wyoming, vsaki po \$0.50

Illinois, Pennsylvania, Minnesota, Michigan, Wisconsin, West Virginia, Ohio, New York \$0.50

Virginia, Ohio, New York \$0.50

DEDŠČINA

ROMAN
IZ
ŽIVLJENJA

ZA "GLAS NARODA" PRIREDIL I. H.

81

Ralf skomigne z rameni.

— Človek ne more vedeti, kaj dremle v kakem človeku, dokler si njegovi čuti ne zahtajajo poti. Toda niti gospice Jolande niti gospoda Egona ne smatram za zmožna za kak zločin. Zrastla sta v blesku in sijaju in bosta do konca svojih dni obvarovana pomanjkanja in skrbi — in oba smatram za precej lahkomisljena v dobrem in slabem smislu. Ne mislim, da boste pri njima zadeli na kakke visoke čute. Za zlobna ju ne smatram, samo nekoliko hudobna.

— Uboga moja sestra; tako ne bo našla tolažbe niti v svojih otrocih, — pravi Ludvik poln skrbi.

Nekaj časa se oba gledata z globoko resnimi obrazi. Nato razpravljata o Ralfovem načrtu vse podrobnosti in nato se Ralf poslovi. S poulično železnico se pelje do zadnje postaje in gre dalje peš. Prepričan se je, da je sneženi kup še vedno na istem mestu. Rad bi se bil prepričal, ako je vrh v njem še vedno skrita, toda rajši gre mimo, kot ne bi niti najmanj slutil, kaj je v njem.

Bil je zelo nemiren. Ali so vse njegove sumnje prave? Ako temu ne bi bilo tako, ako bi se bil v Mertensu vendarle motil, potem bo jutri stal pred Ludvikom Rodenbergom kot opravičilec. Da je igral zelo drzno vlogo, mu je bilo jasno, odkar je z Ludvikom govoril prvo besedo. Imel ni nikakih dokazov. Vse je bilo samo sumnja. Sam je bil o tem popolnoma prepričan, da je Mertens stregel Henrika po življenju, toda kako je mogel dokazati, ako se jutri ne zgodi to, kar je pričakoval? Kako je mogel pred Ludvikom obstati, ako mu ni mogel prinesiti nikakih dokazov? Neka zadrega se ga je hotela oprijeti, nato pa dvigne glavo in zopet mirno gleda. Stori ji je vse, kar je mogel, da bi ščitil Henrika, da bi ga obvaroval pred nameranim zločinom in to mu je moralo zadostovati. In naj se jutri zvečer dogodi, kar hoče. Ludvik Rodenberg je živ, je bil tukaj in in se bo jutri pokazal svoji sorodnikom. V istem trenutku, ko se bo pojavil kot Rodenbergov dedič, bo Henrik na varnem pred napadi svojega strica in — Eva Marija bo zopet dobila mir. Njegova Eva Marija! Njegove misli so hrepeneče poletale k njej.

Zadnje čase je bila Jolanda zelo slabe volje. Tudi danes, v četrtek zjutraj, je černo sedela s svojimi stariši pri zajtrku. Tudi njen oče ni bil pri posebno dobri volji; prav gotovo je bil nervozen in nobena stvar mu ni bila prav. Svoji ženi, ki ga je vpraševala, ako je kaj bolan, je odgovoril, kratko in neprijazno. Toda takoj ji je prišel gladi roko in jo prosil, da ga naj pusti v miru, češ, da se počuti popolnoma dobro in se samo jezi iz trgovskih ozirov.

— Ali te Henrik zopet kaj jezi? — vpraša gospa Melanija.

— Ne, ne, Melanija, popolnoma nič. Zdi se mi, da si je že obdrgnil rogove in mi je zadnje čase delal samo veselje. Veseli me, da ti morem to reči, kajti zelo bi me bolelo, ako se ne bi izpametoval. Tega poba ima človek preveč rad, kakor pa da bi ga mogel mirno gledati, da bi se ugonobil.

Gospa Melanija se iskreno razveseli teh besed, kajti delala si je mnogo skrbi zaradi Henrika. Jolanda pa malo začudeno pogleda očeta; njegova nenadoma zbuena ljubezen do Henrika se ji je zdela nekoliko sumljiva.

— Kaj pa ima stari gospod naenkrat z mojim bratrancem? — si misli in nekaj pikro pripomi. Tudi pa se Mertens raztogoti in ji ježno reče, da ne govori tako s svojim očetom, kajti to je sramota, kakšno obnaša proti njemu. Očital ji je, da ni tako neuljudna samo proti domačim, temveč zadnji čas tudi proti dr. Berndu. Prejšnjo nedeljo ko se je z Berndom vrnila iz gozda, je to takoj opazil. Rekel ji je, da naj svoje zadeve z njim ne zavlačuje več dolgo, ker to zavlačevanje nima nikake koristi.

Jolanda je svoje stariše pustila v mišljenju, da sme sama določiti čas, kdaj bo dr. Bernd zaprosil za njeno roko. Očetova zavrnitev sicer ni izboljšala Jolandinega razpoloženja, toda jo je odvrnila od vprašanja, zakaj je oče naenkrat tako naklonjen Henriku. Jolanda se razburi in reče ježno:

— Celo stvar sem drugače premislila, papa. Zdi se mi, da nisva za skupaj, dr. Bernd in jaz. Ima tako grozno stare nazore, nima nikakega vzleta — jaz — jaz ga sploh ne maram.

Oče je bil presenečen. Vzelo je nekaj časa, da se je zopet pomiril.

— Ti ga ne maraš? Kar naenkrat ga ne maraš več, ko si mu enkrat z vsem svojim obnašanjem zbudila upanja? To je preveč!

— Toda papa, zakaj se tako razburjaš, saj si prej vedno nasprotoval in mi branil, da bi ga poročila. Dobro, izprevidela sem, da si tedaj imel prav s svojim nasprotovanjem in stvar je rešena.

— Ne, nikakor ni rešena! Sedaj imam dovolj tvojih muh! Najprej ga na vsak način hočem za moža, me pregovorim, da sem opustil svoj nasprotstvo in sem ti ga pripeljal v hišo. S tem je moral natančno opaziti, da odobrujem njegovo snubitev. In sedaj naenkrat pih pri tebi veter z druge strani. V kakšni luči stojim sedaj pred njim. To je strašno, da ga sedaj naenkrat iz hudomušnosti več ne maraš.

Jolanda poskoči in nervozno vleče robec.

— Dobro, tedaj moram priznati, da tu na moji strani ni nikake hudomušnosti, temveč da sem se morala ukloniti samo potrebi. Motila sem se; dr. Bernd nima prav nobenega namena mene zasnučiti; v nedeljo mi je naravnost povedal, da je njegovo srce že bilo oddano, še predno je prišel v Rodenbergovo tovarno. Konečno pa tudi ne moreš zahtevati, da letam za njim, ako me ne mara.

V bridkem joku gre Jolanda iz sobe. Mertens ne ve, kaj bi napravil. Kar je ališal, mu je prišlo nepričakovano. Torej dr. Berndu ni bilo mnogo na tem, da bi postal njegov zet; hotel je priti samo pri tovarni do kakega ugodnega mesta, da se mu je tako vdinjal v njegovo službo! V bistvu mu je bilo veseno — toda — mogoče si je pa pustil preveč pogledati v karte, misleč, da bo Bernd postal njegov zet. Dobro, da je zadnje čase Ralfu vedno povdarjal, da ima Henrika rad kot svojega sina. Od sedaj naprej bo moral biti dvojno bolj pozoren, ker Bernd ne bo več spadal v hišo. Ta dogodek ni prav nič izboljšal njegovega razpoloženja. In ko sedaj njegovo žena prične jadikovati, da se je morala Jolanda Berndu na nak način zameriti, Mertens ježno poskoči.

— Te babje stvari opravite same; v glavi imam druge skrbi. Svoje otroke boljše vzgoji, draga Melanija, to ti samo svetujem. Z Bogom!

In jutranji poljub je bil danes nekoliko hladnejši kot navadno — vsakdo je moral na njem opaziti, da je bil zelo nervozen in gošpa Melanija je bilo mnogo bolj v skrbeh kot pa potrti.

Ko mož odide, gre Melanija v sobo svoje hčere. Konečno je imela Jolanda dr. Berndu vendarle rada, četudi se je vedno bahala s svojimi modernimi in hladnimi nazori o življenju. Mogoče jo je navzlic temu bolelo srce, kakor tudi druga dekleta, kadar dožive kako razočaranje. Dobra mati je hotela tolažiti svojo hčer.

Toda Jolande ne najde več v sobi. Služkinja, ki je ravno spravljala njeno sobo, ji pove, da je milostljiva gospica odšla v Rodenbergovo vilo, da obišče gospico Dornadovo.

Jolanda gre naglih korakov skozi gozd proti Rodenbergovi vili. Nekoga ji je bilo treba, da bi nad njim stresla svojo slabo voljo in za kaj takega se ji je zdela Eva Marija najprimernejša. Že od nedelje je ni več videla in tedaj ni imela prilike potisniti ji v srce svoje bodalo z naznanilom, da se je dr. Bernd že drugje obvezal, še predno je prišel k Rodenbergu. Kajti, da je bila Eva Marija navzlic temu, da je vedno tajila, v dr. Berndu zaljubljena, je dobro vedela.

(Dalje prihodnjič.)

NAJVEČJE POKOPALIŠČE SVETA

Poleg egiptskih piramid je kitajski zid pač največja stavba na svetu. Dolg je skoro 4000 km, visok 6—9 m, širok v temeljih 7.5 m, tako da lahko po njem jezdi skupaj pet jazelcev; zid je namreč lepo tlakovan deloma z opeko, deloma pa s kamenitimi ploščicami, ki jih drži skupaj izborna malta. Ta hodnik je zavarovan s posebnim zidom, ki so v njem strelne line. Njegov temelj je iz najboljšega granita, na katerem stoji zid iz opeke, med njo je pa glina in pesek. Ko je leta 1790 posejla kitajski zid misija lorda Macartneya, so bili Angležki mnenja, da je bilo treba za kitajski zid več opeke in kamena, nego za vse stavbe, kar jih je bilo takrat na otokih Velike Britanije. Nekdo drugi je pa izračunal, da bi se dal zgraditi iz opeke, kamena in nasploh velikega kitajskega zidu zid okrog zemlje na ekvatorju, torej dolg 40.000 km, ki bi bil visok 240 m, širok pa 90 cm. Inženjerji, ki so proučevali kitajski zid pri Nankovu, so bili mnenja, da bi znašali zid stroški za napravo tako orjaškega zidu nad 400 milijard funtov sterlingov.

To grandiozno gradbeno delo je začel v letih 220 do 200 pred Kristusom ustanovitelj dinastije Chin, ko se mu je bilo posrečilo ujediniti vse fevdalne države stare Kitajske v sedanjo Kitajsko, ki je v njenem imenu izraženo tudi ime njenega ustanovitelja. Prišel je na misel zavarovati svojo deželo pred severnimi barbari z ogromnim zidom, ki naj bi pa služil tudi drugim namenom. Po starem proročanju je namreč pretela Kitajski največja nevarnost od severa. Njegovo veliko politično delo je pa našlelo na hud odpor, ki ga je hotel zlomiti s tem, da ji zaposlil velike množice ljudstva s prisilnim delom. Vojni ujetniki, zločinci iz cesarskih ječ, nepošteni uradniki in nelojalni dostojanstveniki so bili med delavci in čeprav večina ni bila vajena tako trdega dela, so množice kitajskega ljudstva z največjo težavo in naporom v 20 letih tako temeljito opravile svoje delo, da je svet kar strmel.

Če se da približno ugotoviti čas, kdaj so kitajski zid gradili, se pa nikakor ne da točno ugotoviti, koliko ljudi je bilo pri tem zaposlenih. Nekateri zgodovinarji menijo, da je gradilo kitajski zid nad en milijon ljudi, drugi pravijo, da so delali od vsake 10 mož trije, tradicije pa izpričujejo, da je bilo zaposlenih 60 odst. vsega moškega prebivalstva Kitajske. Ker se je mudilo, so kruti pazniki neusmiljeno priganjali delavce. Mnogi so reveda omagali, napor, pomanjkanje in boleznijo so v množicah kosile žrtve, ki so jih pa pokopavali v temelje orjaškega zidu. Tako so sezidali v kitajski zid toliko delavcev, da lahko govorimo o največjem pokopališču sveta.

VODNIKOVE KNJIGE za leto 1934

lahko že sedaj naročite. — Pošljite nam \$1.

in knjige Vam bodo poslale naravnost na dom.

Naročila sprejema:

"GLASNARODA"
216 W. 18th Street
New York, N. Y.

UMORIL GA JE IN PEKEL V PEČI

Na polju pri slovaški vasi Sulani blizu Nitre so našli te dni že razpadajoče in obžgano truplo neznanega moškega. Mrtvečeva glava je bila zavita v platneno vrečo, na vratu so sijale globoke rane, obnogi sta bili do polovice med odsekani. V razmrvarjenem mrtviču so takoj spoznali 38 letnega kmeta Stefana Bečko, ki je odšel 22. junija na sejem v Topolčane, kjer je hotel prodati kravo. Preiskava je dognala, da je Bečka kravo res prodal, za iztrženih 1600 Kč je pa hotel kupiti drugo kravo od nekoga. Seznanil se je z mešetarjem Durakom iz omenjene vasi, ki se mu je ponudil, da mu bo pomagal ugodno kupiti kravo. Mešetar ga je pa povabil s seboj v vas.

Orožniki so aretirali Duraka, ki je kmalu umor priznal in podrobno opisal. Bečka je prenočeval v vasi in ponoči ga je Durak umoril in oropal. Zjutraj je odnesel njegovo truplo na podstrešje in ga pokril s senom. Ko je pa začelo truplo že razpadati in širiti nemosen smrad, je sklenil sežgati ga v peči in zabrisati tako vse sledove. Dobro je zakuril peč, kamor je skušal stlačiti truplo. Ker so pa roge molele iz peči, jih je s sekiro odsekal. Vse to sta videli njegova žena in 18 letna hčerka. Morilen se pa ni posrečilo trupla sežgati in zato ga je stlačil v vrečo in odnesel ponoči na polje. Orožniki so aretirali tudi morilčovo ženo in hčerko.

ALI JE MOGOČE MRTVEGA KAZNOVATI?

London ima zopet veliko senzacijsko, ki govori o nji vse mesto. To pot pa ne gre za zamotano skrivnost, ki bi jo morali detektivji šele pojasniti, niti za kravo tragedijo, temveč za tragikomično zadevo, ki se bo obravnavala še pred sodiščem. Gre za vprašanje, ali je mogoče mrtvega kaznovati ali ne. Na to vprašanje bo moralo odgovoriti sodišče, ki ga čaka torej težka naloga.

Frederik Burford, star 62 let, se je pred 20 leti izselil iz Anglije. Taval je po svetu in živel večnoma brez dela. V tem času je imel 40 poklicev, bil je igralec, novinar, mizar, cowboy, ribič, rudar, propagator neke sekte v Kanadi, drvar, soboslikar, železničar, tramvajski sprevodnik, bolniški strežnik, smetar, pristaniški delavec, knjigovodja, oglasni inkvizitor itd. Tako je prepotoval malone vso Evropo in Ameriko, nikjer ni imel obstanke, gnalo ga je ne-prestano naprej, da bi videl čim več krajev in ljudi. Ves čas ni pisal svojim sorodnikom v Angliji, ki so le redko iz nevin zvedeli kaj o svojem nemirnem sorodniku.

Pred 6 leti je pa umrl Frederikov brat, ki je imel blizu Londona lepo posestvo, v Londonu samem pa dvonadstropno hišo. Ker ni imel ožjih sorodnikov, je pripadlo vse njegovo premoženje bratu Frederiku. Zani pa ni nihče vedel, kje je. Oblasti ga niso moge najti in tako mu tudi niso mogli sporočiti, da je njegov brat umrl in da je on podedoval vse njegovo premoženje. Brata pa imata daljnje sorodnike, ki so nekaj časa čakali, potem so se pa obrnili na sodišče, da bi proglasilo Frederika Burforda za mrtvega, a premoženje njegovega brata naj bi se razdelilo med nje. Sodišče je njihovi želji končno ustrelo.

Pred dobrim mesecem se je pa nepričakovano javil Frederik Burford, ki je na angleškem konzulatu v Tokiju zvedel za dedščino po bratu. Vrnil se je v Anglijo, pa so mu povedali, da je premoženje njegovega brata že razdeljeno. Burford je odšel v London v bratovo hišo, kjer so ga pa tudi postavili pod kap. Ves obupan je odšel na sodišče, tam so mu povedali, da je uradno že mrtvec in da za-

torej nima nobenih pravic potegovati se za dedščino po bratu. Ves razjarjen je odšel pred bratovo hišo in začel metati v okna kamenje. Pred enim oknom je stala dragocena kitajska vaza, ki jo je razbil debel kamen na drobne koščke.

Burford so seveda takoj aretirali in odvedli na policijo, kjer je izjavil, da ne razume, zakaj so ga sploh aretirali, če je mrtvec; zato ga tudi na odgovor ne morejo klicati. Vendar so pa "mrtveca" obdržali v zapor. Najprej ga bodo sodili zaradi razbijanja oken in šele potem se bodo posvetovali, ali in kako ga proglase zopet za živega. Priglasilo se je že več londonskih odvetnikov, ki so izjavili, da bodo brezplačno zagovarjali tega živega mrtvca in uveljavljali njegove zahteve pred sodiščem.

RAZSTAVA LJUBAVNIH PISEM

V New Yorku so pred kratkim zaključili zelo zanimivo in originalno razstavo, ki je privabila dan za dnem mnogo meščanov in tujecev. Gre za bogato, edinstveno zbirko ljubavnih pism velikih mož. Nesmrtni ameriški pripovednik Edgar Poe priznava v pismu, ki je bilo na razstavi, svojo prijateljstvo: "Nezdružljiva bolezen moje mlade žene, ki jo obožavam, me sili v naročje whiskeya, tega prekletega whiskeya". Pesnik Keats očita svoji ljubici lahkomislje, ki se bo zdela ljudem nasega časa smešna. "Če se ne izpremeniš in boš nadvse ljubila plesne dvorane in veselo družbo, bom raje umrl", pravi v svojem pismu. Dokaj groteskno in osladno se sliši pismo visokega državnika in izumitelja Benjaminina Franklina: "Rad bi imel krila, da bi mogel prileteti k tebi, sestri na tvoje okno in ti šepetati besede ljubezni".

Najdaljše ljubavno pismo na razstavi je bilo ono zaljubljenega admirala Nelsona, namenjeno lady Hamiltonovi. Nekoč, ko je moral dolgo živeti ločeno od nje, ji je pisal: "Draga Ema, če bi te mogel ta hip objeti, bi ne zamenjal niti s kraljem". Ti kratki izvlečki iz ljubavnih pism velikih mož pač jasno pričajo, kako se časi in ljudje v njih izpreminjajo.

KOD POTUJEJO JAJCA

Po vseh vzhodnih deželah so jajca važno izvozno blago. Grede večinoma na zapad. Odkar je Poljska uredila v Gdinji velike hladilne naprave za jajca, je postala ta luka središče jajčne trgovine ne samo za Poljsko, marveč tudi za Romunsko in vso vzhodno Evropo. V gdinjskih hladilnicah leži sedaj stalno do pet milijonov jajc.

SLOVENIC PUBLISHING CO. TRAVEL BUREAU

216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

PIŠITE NAM ZA CENE VOZNIH LISTOV, REZERVACIJO KABIN, IN POJASNILA ZA POTOVANJE

SHIPPING NEWS

27. Julija:
Bremen v Bremen
28. Julija:
Veendam v Boulogne
Ile de France v Havre
29. Julija:
Volcania v Trst
Aquitania v Cherbourg
2. avgusta:
Washington v Havre
Deutschland v Hamburg
4. avgusta:
Olympic v Cherbourg

V JUGOSLAVIJO

Preko Havre

NA HITREM EKSPRESNEM PARNIKU

ILE DE FRANCE

28. JULIJA

19. Avgusta — 5. Septembra

PARIS

11. Avgusta — 9. Septembra

CHAMPLAIN

5. Avgusta — 24. Avgusta

NIZKE CENE DO VSEH DELOV JUGOSLAVIJE

Za posrednika in potne liste vprašajte naše pooblaščenice agente

Slovenic Publishing Co.

216 West 18th St., New York City, N. Y.

FRENCH LINE

19 STATE STREET, NEW YORK

ZMAGA NAD DNJEPROM

Ukrajinska državna plovdba je otvorila minule dni novo progo od Kijeva do Hersona. Nove zavornice so nadomestile razstreljene barize, ki so poprej ovirale plovo. Parnika "Sofja Perovskaja" in "25 zvjertjenj" sta prvič dospela v Herson. Kmalu bo izšel vojni red. Vsa pot od Kijeva do Hersona traja 52 ur. Parnika nista našle na nobene zapreke in sta dospela na cilj ob določeni uri. "Pravda" toži, da ukrajinska plovdba premalo vpoštevata domače in tuje turiste. Propaganda počiva in so parniki le napolnjeni. Med tem je potovanje skozi predele nekdanje Zaporoske Siči jako slikovito.

5. avgusta:
Champlain v Havre
Conte di Savola v Genoa
Berengaria v Cherbourg
8. avgusta:
Leviathan v Cherbourg
Europa v Bremen
9. avgusta:
New York v Hamburg
11. avgusta:
Paris v Havre
Majestic v Cherbourg
Rotterdam v Boulogne
12. avgusta:
Saturnia v Trst
Aquitania v Cherbourg
15. avgusta:
Bremen v Bremen
Statendam v Boulogne
16. avgusta:
Manhattan v Havre
Albert Ballin v Hamburg
19. avgusta:
Ile de France v Havre
Itex v Genoa
21. avgusta:
Reliance v Hamburg
23. avgusta:
Olympic v Cherbourg
24. avgusta:
Champlain v Havre
Europa v Bremen
25. avgusta:
Veendam v Boulogne
26. avgusta:
Volcania v Trst
Berengaria v Cherbourg
29. avgusta:
Leviathan v Cherbourg
30. avgusta:
De Grasse v Havre
Majestic v Cherbourg
Manhattan v Havre
Deutschland v Hamburg
11. avgusta:
Bremen v Bremen
2. septembra:
Conte di Savola v Genoa
5. septembra:
Ile de France v Havre
Statendam v Boulogne
6. septembra:
Aquitania v Cherbourg
New York v Hamburg
8. septembra:
Olympic v Cherbourg
9. septembra:
Paris v Havre
Volcania v Trst
Veendam v Boulogne
Europa v Bremen
13. septembra:
Lafayette v Havre
Manhattan v Havre
Berengaria v Cherbourg
Albert Ballin v Hamburg
15. septembra:
Rotterdam v Boulogne
Majestic v Cherbourg
16. septembra:
Rex v Genoa
Bremen v Bremen
18. septembra:
Reliance v Hamburg
20. septembra:
Champlain v Havre
21. septembra:
Aquitania v Cherbourg
23. septembra:
Saturnia v Trst
Ile de France v Havre
Veendam v Boulogne
26. septembra:
Europa v Bremen
Statendam v Boulogne
27. septembra:
Washington v Havre
Mauretania v Cherbourg
Deutschland v Hamburg
29. septembra:
Paris v Havre
Olympic v Cherbourg
30. septembra:
Conte di Savola v Genoa

... SKUPNA ... POTOVANJA

pod osebnim vodstvom

V LJUBLJANO SE VRŠE LETOS SLEDEČIMI PARNIKI:

"ILE DE FRANCE" preko Havre — — — — — 28. JULIJA

Cena vožnji: iz New Yorka do Ljubljane \$ 101.23
za tja in nazaj pa samo \$ 182.00

AQUITANIA preko Cherbourg — — — — — 29. JULIJA in 12. AVG.

Cena vožnji: iz New Yorka do Ljubljane \$ 102.34
za tja in nazaj pa samo \$ 182.00

"EUROPA" preko Cherbourg — — — — — 9. AVGUSTA

Cena vožnji: iz New Yorka do Ljubljane \$ 104.84
za tja in nazaj pa samo \$ 185.50

Kdor se je odločil za potovanje v stari kraj to leto, naj se takoj prihlasi in preskrbeli bomo vse potrebno, da bo udobno in brez vseh skrbi potoval.

PIŠITE ŠE DANES NA:

Slovenic Publishing Company

TRAVEL BUREAU

216 West 18th Street

New York, N. Y.